

Bildande av naturreservat Östermoskogen

Kommunfullmäktiges beslut:

1. Kommunfullmäktige beslutar att Vaggeryds kommun förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) området Östermoskogen som naturreservat.
2. Driftunderhållet av reservatet ska följa skötselplanens tre karaktärsdrag:
 - Naturupplevelser, friluftsliv och naturstudier
 - Historiska lämningar bevaras och tydliggörs
 - Bevara naturskogsartad barrskog som ska domineras av tall

Reservation

Ulf Abrahamsson (c) reserverar sig mot kommunfullmäktiges beslut till förmån för eget yrkande.

Ärendebeskrivning

I samband med Statens satsning på lokal kommunal naturvård, LONA, ansökte Tekniska kontoret om medel för att bilda naturreservat men även för att främja friluftslivet och kulturmiljön, i enlighet med översiktsplanen. Naturreservatets bildande uppfyller flera miljömål, men framförallt levande skogar. Delmål 1, långsiktigt skydd av skogsmark, Delmål 2, förstärkt biologisk mångfald och Delmål 3 skydd av kulturmiljövärden.

Tekniska kontoret har arbetat med skötselplan och underlag för beslut med länsstyrelse, skogsstyrelse, länsmuséet samt föreningar som ingår i LONA-projektet.

Remiss för yttrande har skickats till Länsstyrelsen i Jönköpings län, Kultur- och Fritidsnämnden, Miljö- och byggförvaltningen, Byarums Hembygdsförening, Naturskyddsföreningen och Ornitologiska föreningen.

Sammanställning av remissvar:

Byarums Hembygdsförening: Inget yttrande

Kultur- och Fritidsnämnden:

Tillstyrker bildandet av naturreservat. Nämnden anser att även Lagans vatten ska ingå i reservatet.

forts.

Tekniska kontorets kommentar:

Ska Lagan ingå i reservatet ska det gälla hela vattendraget och då ingår även de markägare på östra sidan om ån. Det blir väldigt många markägarkontakter och svårigheter att komma vidare. Hos Lagans vattenvårdsförbund och Länsstyrelserna sker en kontinuerlig miljöbevakning av vattenmiljön.

Gränsen föreslås därför i strandlinjen. Hjortsjöns fiskevårdsområdes bestämmelser kommer att gälla vidare. Reservatet kommer inte att påverka kräftfisket mer än att man följer reservatsbestämmelserna på land i samband med fisket. Kontakt har tagits med Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen i Jönköpings län:

Ser det mycket positivt att Vaggeryds kommun avsätter Östermoskogen som naturreservat.

Länsstyrelsen i Jönköpings län kulturmiljövårdfunktionen:

Bra initiativ som Vaggeryds kommun tagit, att framhäva både natur och kulturintressen i området. Vill framhäva att träd tas bort vid kolbottnar och kolarkojor.

Tekniska kontorets kommentar:

Det ingår som ett av de övergripande målen för skötseln att lyfta fram de kulturhistoriska lämningarna. Tekniska kontoret har varit i kontakt med kulturmiljöfunktionen.

Miljö- och byggförvaltningen:

Tillstyrker och förespråkar bildandet av naturreservat Östermoskogen.

Ornitologiska föreningen:

Ambitiös och hänsynstagande för områdets naturvärden kan utvecklas. har inget att tillägga eller erinra om planen.

Naturskyddsföreningen:

Har inget att erinra om förslaget. Fråga om arealen 31 ha istället för 40 ha.

Tekniska kontorets kommentar:

Det har varit flera förslag som diskuteras innan gränsdragningen kunnat göras. Tekniska kontoret har varit i kontakt med naturskyddsföreningen.

Driftkostnad för underhåll av naturreservatet uppgår till ca 50.000:-/år.

forts.

Ärendets tidigare handläggning

Tekniska utskottet beslutade den 21 maj 2008 § 070 föreslå kommunstyrelsen att kommunfullmäktige beslutar att Vaggeryds kommun förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) området Östermoskogen som naturreservat.
Kommunstyrelsen fattade samma beslut den 11 juni 2008 § 095.
Kommunfullmäktige beslutade den 30 juni 2008 § 061 att återremittera ärendet till kommunstyrelsen för att belysa driftunderhållet av reservatet.

Tekniska utskottet beslutade den 20 augusti 2008 § 102 föreslå att:

1. Driftunderhållet av reservatet ska följa skötselplanens tre karaktärsdrag:
 - Naturupplevelser, friluftsliv och naturstudier
 - Historiska lämningar bevaras och tydliggörs
 - Bevara naturskogsartad barrskog som ska domineras av tall
2. Parkansvarig tjänsteman kallas till kommunfullmäktiges sammanträde för att föredra ärendet och svara på eventuella frågor.

Kommunstyrelsen beslutade den 10 september 2008 § 136 att parkansvarig tjänsteman kallas till kommunfullmäktiges sammanträde för att föredra ärendet och svara på eventuella frågor samt föreslå att:

1. Kommunfullmäktige beslutar att Vaggeryds kommun förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) området Östermoskogen som naturreservat.
2. Driftunderhållet av reservatet ska följa skötselplanens tre karaktärsdrag:
 - Naturupplevelser, friluftsliv och naturstudier
 - Historiska lämningar bevaras och tydliggörs
 - Bevara naturskogsartad barrskog som ska domineras av tall

Hans Göransson, parkansvarig på tekniska kontoret, redogör för förslaget och kommunfullmäktiges ledamöter ges möjlighet att ställa frågor.

Yrkanden

Lars Erik Joakimson (s), Kristina Nordquist (c) och Bengt Dahlqvist (m) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Ulf Abrahamsson (c) yrkar avslag på kommunstyrelsens förslag om att förklara området Östermoskogen som naturreservat.

forts.

Propositionsordning

Ordföranden ställer proposition på kommunstyrelsens förslag och Ulf Abrahamssons yrkande och finner att kommunstyrelsens förslag antas.

Naturreseptatet Östermoskogen i Vaggeryds kommun

Vaggeryds kommun förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) området Östermoskogen som naturreseptat. Reseptatsområdet beskrivs närmare nedan och har markerats på karta.

Syftet med reseptatet är att

- bevara en talldominerad barrnaturskog och de arter som är knutna till naturskogsartad barrblandskog
- bevara och tydliggöra historiska kulturlämningar i området
- ge möjlighet till naturupplevelse och naturstudier, inom ramen för bevarandet av naturvärdena

För att tillgodose syftet med reseptatet beslutar Vaggeryds kommun med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken, samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reseptatet (se **Reseptatsföreskrifter**).

Vaggeryds kommun fastställer, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., de mål och riktlinjer för områdets långsiktiga vård som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen. Förvaltare av reseptatet ska vara Vaggeryds kommun.

Administrativa data

Objektnamn	Östermoskogen
Skyddsform	Naturreseptat
Kommun	Vaggeryd
Socken	Byarum
Karta	GSD Fastighetskarta Vaggeryd 6 E 5 a
Lägesbeskrivning	Öster om Vaggeryds tätort norr om väg 812 vid Lagan
Fastigheter	Östermo 1:5
Markägarkategori	Vaggeryds kommun
Gräns	enligt karta, bilaga 1
Förvaltare	Vaggeryds kommun
Areal	31ha

Beskrivning av området

Östermoskogen är ett tätortsnära skogsområde som ligger längs Lagan och i Vaggeryds utkant. Området är ett välkänt strövområde. Stigar och rekreationsstråk går genom området.

Skogen består av gammal barrskog med många arter knutna dit. En hagmark som ligger i anslutning till husgrunder, soldattorp och en halv väg som är den gamla kyrkvägen till Byarum.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada levande eller döda träd
2. plantera in för trakten främmande växter eller djur
3. använda kemiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringsämnen
4. bedriva täkt av något slag
5. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika, dämna eller ordna upplag
6. uppföra stängsel eller annan hägnad
7. uppföra helt ny byggnad eller anläggning
8. anlägga väg, led eller parkeringsplats
9. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn
10. jaga annat än älg, rådjur, hare, räv, grävling eller mink

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet.

1. Utmärkning och skyltning av naturreservatet.
2. Utförande av åtgärder enligt fastställd skötselplan (bilaga 2), bland annat avverkning och ringbarkning av gran, naturvårdsbränning, markering och underhåll av led, uppsättande av staket för betning samt uppföljning av bevarandemål.

C. Föreskrifter för allmänhet och sakägare enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet och om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver vad som annars gäller är det förbjudet att

1. förstöra eller skada fast naturföremål
2. fälla eller på annat sätt skada levande eller döda, stående eller liggande träd eller buskar
3. plocka eller samla in mossor, lavar och svampar, med undantag av matsvamp
4. Skada eller bortföra kulturlämningar
5. klättra i boträd eller på annat sätt störa djurlivet
6. elda förutom på markerad och anordnad plats
7. tälta

8. framföra motordrivet fordon, med undantag för mindre fordon för uttransport av fälld älg
9. ställa upp motorfordon, husvagn eller släpvagn
10. sätta upp tavla, affisch, skylt, inskrift, eller därmed jämförlig anordning

Utöver vad som annars gäller är det utan kommunens tillstånd förbjudet att

11. använda området för organiserade tävlings- eller övningsändamål eller liknande verksamhet

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för reservatets skötsel enligt fastställd skötselplan (bilaga 2). Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för underhåll av befintliga ledningsgator.

Från föreskrifterna C3 och C4 undantas åtgärder för undervisning eller vetenskaplig undersökning, som i förväg godkänts av kommunen.

Skälen för beslutet

Reservatet är ett populärt fritidsområde som besöks för promenader och svamp- och bärplockning.

Områdets naturvärde är naturskogsprägel med grova träd främst tall, och den tidigare ”hävdade” marken längs med Lagan.

Kulturhistoriskt är området intressant genom en helhetssyn på landskapets utveckling ex.vis kolning, backstugor och soldattorp.

Reservatet ligger lättillgängligt, vilket gör det värdefullt att använda för information och undervisning kring skog och kulturmiljö och en helhetssyn på landskapets utveckling.

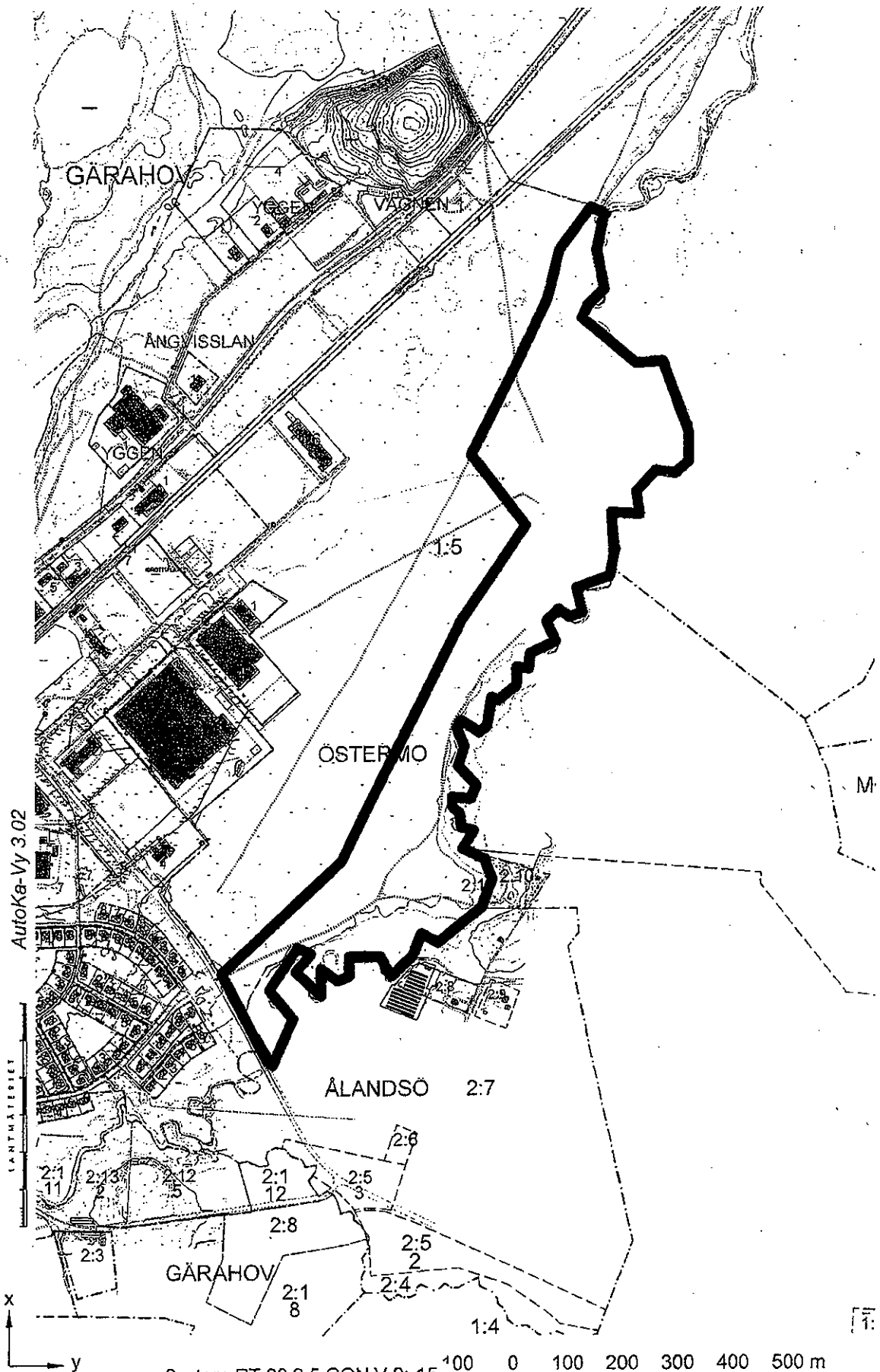
Vaggeryds kommun bedömer att naturvärdena och kulturmiljön i området kräver ett skydd mot rationell skötsel. Området ska därför skyddas som naturreservat.

Reservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan

1. 'Desluts karta


```
x = 6375365
y = 1401253
```

System RT 90 2.5 GON V 0:-15
© Lantmäteriet MS2006/01661

Skala 1:10000

Skötselplan för naturreservatet Östermoskogen

Syfte med reservatet

Syftet med reservatet är att

- bevara en talldominerad naturskogsartad barrskog och de arter som är knutna till den biotopen.
- bevara och tydliggöra historiska kulturlämningar i området.
- ge möjlighet till naturupplevelser, friluftsliv och naturstudier, inom ramen för bevarandet av naturvärdena.

Översiktlig beskrivning av området

Administrativa data

Objektnamn	Östermoskogen
Skyddsform	Naturreservat
Län	Jönköping
Kommun	Vaggeryd
Socken	Byarum
Fastighet	Östermo 1:5
Markägare	Vaggeryds kommun
Gräns	se karta, bilaga 1
Förvaltare	Vaggeryds kommun, tekniska kontoret
Areal	ca 31 ha

Markslag

Skogsmark	ca 27 ha
Öppen gräsmark med torplämningar	ca 1 ha
Våtmark	ca 3 ha

Topografi, geologi, läge m.m.

Reservatet ligger i direkt anslutning till Vaggeryds tätort och sträcker sig norrut utmed Lagan som utgör gräns i öster. I söder begränsas området av länsväg 812 och i nordväst gränsar området till annan skogsmark.

Området är beläget på cirka 200 m.ö.h. och består av flacka, sedimentära sandlager som sträcker sig utmed Lagan.

Historik och markanvändning

Största delen av området består av skog som är naturligt uppkommen på gammalt utmarksbete. Utmarken har genom historien brukats av människan på många olika sätt. I området finns rikligt med kulturlämningar och spår efter tidigare markanvändning. Det finns flera kolbottnar, rester av kolarstugor, lämningar efter en hålväg, ett torp och två backstugor. Backstugorna var bebodda fram till början på 1900-talet. Den omfattande kolningen och trädens relativa likåldrighet tyder på större avverkningar i början på 1800-talet.

Växt och djurliv

Den huvudsakliga biotopen i området utgörs av gammal barrblandskog. Floran i fältskiktet är mager och domineras av lingon- och blåbärsris. På inägomarkerna som har varit ohävdade i flera år växer fortfarande små rester av en hävdgynnad flora. Bland annat växer här smörbollar, ängsvädd, blåsuga och bockrot.

Reservatets främsta naturvärden är knutna till gammal, grov barrskog som domineras av tall. Skogens struktur och ålder gynnar förekomsten av flera olika känsliga lavar och vedsvampar, t.ex. talltagel, garnlav och tallticka. Området är vidare värdefullt för hålllevande fåglar och andra djur. Ett stort antal sällsynta och hotade insekter är knutna till gammal och grov tall, men även död tallved av olika karaktär. Stormen den 8 jan 2005 orsakade betydande stormfällningar i området. Mycket av det stormfällda virket ska lämnas orört i området, både som enstaka vindfällan och som sammanhängande brötar. Detta ökar förutsättningar för många organismer som är beroende av stora mängder död ved för att överleva.

Strandzonen utmed Lagan är varierad och har ett rikligt inslag av grova lövträd och utgör en mycket värdefull miljö för många olika organismer t.ex. fladdermöss, insekter och fåglar.

Friluftsliv

Reservatet ligger inom promenadavstånd från Vaggeryds centrum och är ett populärt friluftsområde som besöks för promenader, svamp- och bärplockning. Reservatet är lätt att nå med bil. En mindre parkeringsplats finns i södra delen och strövstigar sträcker sig genom hela området. En bred och lättframkomlig stig går norrut utmed Lagan och viker sedan av västerut genom skogen. Dessutom finns flera mindre stigar i området.

Mål och föreskrifter för skötsel av reservatet

Övergripande mål med skötseln

Skötseln av naturreservatet ska syfta till

- att bibehålla en flerskiktad naturskogsartad barrblandskog dominerad av tall,
- att bevara och förstärka tillgången på grova och gamla tallar,
- att bevara och förstärka tillgången på grov stående och liggande död ved,
- att bibehålla och öka områdets biologiska mångfald knuten till äldre barrblandskog,
- att inom ramen för bevarandet av naturvärden på ett åskådligt sätt lyfta fram och restaurera områdets kulturhistoriska lämningar
- att inom ramen för bevarandet av naturvärden förbättra tillgängligheten och informationen för besökare

Generella riktlinjer

I dagsläget verkar det finnas risk att tallen konkurreras ut av granen. Därmed finns det anledning att tillåta en del naturvårdsinriktad skötsel och inte lämna reservatet helt till fri utveckling. Att i viss mån missgynna förekomsten av gran bedöms inte heller skada de sällsynta arter som i dag är kända i området.

Skötselåtgärder ska utföras så att de lämnar så lite spår som möjligt (t.ex. så att inga körsador uppstår).

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder.

Området delas in i tre skötselområden. Område 1 och 3 är indelat i delområden utifrån naturtyp.

Skötselområde 1

Delområde 1a

Gammal barrblandskog som domineras av tall (70 %) och Gran (29 %). I beståndet finns en rik lavflora med inslag av känsligare arter som garnlav, tagellav och kornig nållav. I de grova tallarna finns bohål av bland annat spillkråka. Aldern på en del träd når över 200 år. Viss upparbetning av stormfällda träd har skett under 2005, På så sätt har skogen glesats ut ytterligare och tallen har fått större möjligheter att utvecklas och även föryngra sig i beståndet. Stor del av det stormfällda virket ligger dock kvar och gynnar organismer som är knutna till död ved. Stora naturvärden är även knutna till standzonen utmed Lagan där det finns inslag av grova lövträd. Genom hela beståndet går en bred promenadstig. Från stigen syns flera av områdets kolbottnar och rester av kolarkojor.

Delområde 1b

Beståndet består av en rik föryngring av tall och björk under en skärm av tallar som har en genomsnittlig ålder på 135 år. Beståndet kan liknas vid en naturlig föryngring efter en skogsbrand. Tallen är ett ljuskrävande träd som har svårt för att föryngra sig i slutna skog. Tallens föryngring i naturskogen sker därför huvudsakligen efter skogsbränder eller stormar. Beståndet är viktigt för att trygga en ny tallgeneration som växer in i den gamla. I inledningsskedet kommer björken att dominera beståndet. Beståndet kommer successivt glesas ut genom självgallring och bli en värdefull miljö för fågelfaunan. .

Bevarandemål

- Utbredningen av gammal barrblandskog ska inte understiga 21 hektar.
- Skogen ska hysa en artrikedom av mossor, lavar svampar och vedinsekter knutna till barrnaturskog.
- Granandelen i området ska inte överstiga 30% av virkesvolymen
- Tall ska utgöra minst 70% av virkesvolymen.
- Död ved (lågor och torrträd som är grövre än 10 cm) ska förekomma med minst 20 m³/hektar

Skötselåtgärder

1a. För att bibehålla en gles skog som gynnar utvecklingen av grova tallar, kan det i framtiden bli aktuellt med plockhuggning eller ringbarkning av gran. I dagsläget är skogen utglesad på grund av stormskador efter stormen den 8 januari 2005. Därför är inte plockhuggning något som är aktuellt de närmaste åren. Mycket av det stormfällda virket ska lämnas orört i området, både som enskilda vindfällan och som sammanhängande brötar. Detta ökar förutsättningar för många organismer som är beroende av stora mängder död ved för att överleva.

Skogsbrynet utmed Lagans strand ska bibehållas intakt med ett stort lövinslag. I dagsläget finns ett antal luckor i brynet som ger utsikt från stigen över vattnet. Dessa luckor kan med fördel hållas öppna.

1b. Både överståndarna av tall och föryngringen av tall och björk lämnas utan åtgärd. I framtiden kan det dock komma att bli aktuellt med viss gallring för att gynna tallens utveckling. Beståndet kommer att bli blandat med både tall och björk

Skötselområde 2

Gammal barrblandskog som domineras av tall (70 %) med ett litet inslag av ordinära lövträd. Granen utgör 29 % av trädandelen. Närmast Lagan är marken försumpad och tidvis översvämmad, där dominerar gran med stort inslag av senvuxna träd och lågor i fuktig miljö. Området har höga naturvärden som till stor del är knutna till gran och död ved.

Bevarandemål

- Naturskogsartad barrblandskog som präglas av naturlig störningsdynamik.
- Tall ska utgöra minst 60% av virkesvolymen.
- Död ved (långor och torrträd som är grövre än 10 cm) ska förekomma med minst 30 m³/hektar

Skötselåtgärder

I huvudsak lämnas området utan åtgärder. På sikt kan dock granandelen utgöra ett hot mot tallens fortlevnad i området. Naturliga störningar så som vindfällningar orsakar ljusluckor där tallen naturligt kan föryngra sig. Om detta sker i för liten omfattning, kan det bli aktuellt med avverkning eller ringbarkning av gran i området. Död ved av olika slag och nedbrytningsstadier har ett stort ekologiskt värde i området. Därför ska avverkade träd lämnas i beståndet.

Skötselområde 3

Delområde 3a. Området består idag dels av gles tallskog med inslag av gran och till viss del löv, och dels mer öppna gräsmarker. I södra delen finns torpskyltarna efter backstugorna "Moen" och "Broen" bebodda under 1800-talet till början på 1900-talet. Mellan dessa ligger en hålväg. I norra delen finns resterna efter torpet "St. Moen" (1691-1837) och en inäga "Moagärdet" som utgör de mer öppna delarna av området. På Moagärdet finns en sparsam rest av hävdgynnad flora med exempelvis smörbollar, blåsuga, bockrot, ängsvädd, åkervädd och gökärt.

Delområde 3b. Området utgörs av långsträckta, mer eller mindre, öppna strandängar utmed Lagans meandrande lopp. Strandängarna har under 17- och 1800- talen brukats som slåtterängar. Buskskiktet utgörs av videbuskar och fältskiktet domineras av starrvegetation.

Bevarandemål

- En hävdad inägomark med bevarade kulturhistoriska lämningar.
- Minst 0,5 hektar ska skötas med slåtter eller bete.

Skötselåtgärder

Återskapa en öppen miljö vid backstugorna och torpet genom att ta bort gran och i vissa fall glesa ut grupper av tall. Lövträd och buskar ska gynnas och frihuggning av gamla lövträd kan bli aktuellt. Den öppna gräsmarken bör hållas öppen med bete eller slåtter. Naturvärdena i området är huvudsakligen knutna till den historiska hävden. Torpmiljöerna och den öppna marken runt om kring ska syfta till att öka den biologiska mångfalden och lyfta fram de kulturhistoriska värdena i området.

Anordningar för rekreation och friluftsliv

Övergripande målsättning

Inom ramen för den övergripande målsättningen att bibehålla och utveckla den biologiska mångfalden inom reservatet, ska även möjligheter till naturupplevelser ges.

Friluftsanordningar

Behovet av anordningar som rastplatser med bänkar och bord förväntas öka i området. I södra delen finns en liten parkeringsplats för bilar. Storleken på parkeringsplatsen bör närmare utredas

Stigar och vägar i reservatet ska hållas öppna för besökare. Hinder för normal framkomlighet, t.ex. vindfällda träd över stigar och anläggningar ska röjas.

Tillgänglighet

Området är tillgängligt från flera håll via promenadstigar och med bil via infart i södra delen.

Undervisning

För att öka förståelsen och kunskapen om områdets natur och kulturvärden ska informationstavlor och natur/kulturslinga sättas upp. Målet är att skolor ska kunna utnyttja området i sin undervisning, men även för att nå den intresserade allmänheten. Bl.a ska några av områdets kulturlämningar markeras med informationstavlor. Likaså ska det finnas informationstavlor som beskriver skogens ekosystem. Orkanen Gudrun som drabbade området den 8 jan 2005 är en mycket viktig händelse som har påverkat skogslandskapet i södra Götaland för lång tid framåt. I anslutning till de områden med

kvarlämnade, orörda stormluckor ska det finnas informationstavlor som beskriver stormens verkningar.

Tillsyn

Vaggeryds kommun ansvarar för tillsyn.

Utmärkning

Utmärkning ska ske enligt Naturvårdsverkets anvisningar, det vill säga med rötbeständiga stolpar märkta med blå symbol för naturskyddat område.

Skötselområden

Bilaga 1

0 50 100 150 200 Meters

1:7000

